

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVIII, broj 45

8. studenoga 2018.

cijena 200 Ft

MiCROfon 2018. u Petrovom Selu Natjecanje u pjevanju za hrvatsku mladež

FOTO: TIMEA HORVAT

4. – 5. stranica

„Pro Cultura Minoritatum Hungariae”

3. stranica

Hrvatski dan u Andzabegu

10. stranica

20. godina Hrvatske samouprave u Kaniži

14. stranica

Komentar

Čiki-čuki igranje s hatari

Pretprošli tjedan nam je donesao manju-veću paniku u pograničnu zonu s Austrijom, osobito onim ki se svaki dan zavolj djela vozu u susjedstvo, ki tod imaju familiju, ali ki su jednostavno mogli skočiti na razvijeni zapad na najkraćem putu. Slobodno bi se gibali svakud, praktički, iako u međjuvrimentu su jur priskrbijene stroge kontrole na vekši prelazi, plus k tomu jur pred misec-dva s austrijske strane pomećene su tablice na male granice s lipimi kipici: auto, terešnjak, autobus, traktor, motorist, bicikl, pišak i konjanik su namoljani, a na ki način se ne smi prik granic, to je s črljenim označeno. U službenoj najavi, u koj se grozi grišnjikom i kaštigom već od 2000 eurov, zapišeno je da zavolj prevelikoga prometa i zavolj pogibeli od dolaska migrantov, ali i zbog sigurnosti građanov, Austrija je zaprla pred prometom s vozili od 60 malih granic već od polovicu, i to tako da med tim su zabil informirati ugarsku vladu, a i (dobro) susjedska sela. Granične igre se ljeta dugo odvijaju na koži i na račun maloga človika. Kako piše Petar Tyran, glavni urednik Hrvatskih novin: „Politička je ovo akcija desničarov u saveznoj vladi Austrije i u zemaljskoj vladi Gradišća jer da bi prik ovih malih graničnih prelazov mogli dojt izbiglice i migranti. Ovo su ti ljudi, ki se pozivaju na „istomišljenika“ Orbána, ki da nje potvrđuje u tom da granice triba čuvati – ako potribno i s vojskom. Ne znam da li su Orbán i njegov pristaiše prepoznali, da je to jednostavno izražavanje nepovjerenja prema Madjarskoj, ka je hermetično zatvorila svoju vanjsku granicu. Tim se predbaciva HU da nije u stanju čuvati svoje vanjske granice!“ A mi smo mišljenja da naša država čuva hrbat i Austriji, kad dovidob nismo vidili nikakovu lištu, nijedan podatak, koliko je ilegalnih migrantov prošlo iz Ugarske u Austriju, ali pametimo karavanu kola austrijskih registracijov, ka je došla u Peštu spasiti siromašne bigunce iz odurne zemlje, i dobro se znamo spomenuti i na scene iz Rösčke, 2015. ljeta, kad su ilegalci napadali našu granicu. Ne pametimo ali da smo vidili iste kipice na pragu Austrije! Zatvaranje granic smo jur čutili, kad su put prema Gaasu rampom i betonskom kockom „kinčili“ susjedi, a tod su razlogom izglasali ločesto stanje ceste. Bilo pak prošlo, zaprli i otprli, čiki-čuki igranje s hatari... A čemu se čuditi, kad i unutar granic jedni si zamu hrabrenost i pravo da zatvaraju javni prostor, ulicu još i pred vlašćim stanom... *Tiho*

Glasnikov tjedan

Ovih dana čitam intervju kolege Zvonka Sarića s Miloradom Đurićem objavljen u Hrvatskoj riječi, tjedniku Hrvata u Srbiji, naslova Mediji moraju suštinski biti slobodni. U nadasve zanimljivom razgovoru kolega Sarić između ostaloga pita:

Je li internet donio kvalitetu kritičkoj misli, promjenom prema klasičnim medijima u smislu: svi – svima, a ne jedan – svima?, a Đurić odgovara: Internet zaista posjeduje vlastitu filozofiju. Dok su klasični mediji organizirani po principu jedan – svima, internet je organiziran po principu svi – svima. Time je konfiguracija komunikacije nepovratno izmijenjena – sve je, istovremeno, centar i sve je, istovremeno, periferija. To je neizbježna posljedica same arhitekture interneta. Imperativ je bio postići lakše povezivanje i kontinuirano širenje mreže. To omogućuje svakom korisniku da ravnopravno sudjeluje, pridonosi unaprjeđenju sadržaja na mreži i da to prenese kome želi. Kontrola Interneta težak je zadatak jer ne postoji praktično nikakav centar. Više nalik ribarskoj nego paukovoju mreži, internet je omogućio kulturu razmjene među jednakima, bez centralizacije, hijerarhije i selekcije. Time su stvoreni uvjeti i za poticanje, kako Vi kažete, »kritičke misli«, odnosno za stvaranje svojevrsnoga »digitalnog polisa«.

I ne propustimo ni ovo pitanje kolege Sarića i Đurićev odgovor. Što za Vas znači sloboda medija? Đurić: Duško Radović go-

vorio je kako je posao novinara »da bježe od onih koji ih jure, a da jure one koji od njih bježe«, što je vrlo lucidan opis novinarske profesije. A u toj »jurnjavi« formalna sloboda medija jest neophodna, ali ne i dovoljna. Jer postoji mnogo načina da se ta formalna sloboda potpuno obesmisli. Možda će zvučati utopijski ako kažem da je potrebna potpuna suglasnost na nivou našeg političkog društva da mediji moraju suštinski biti slobodni. Zatim, neophodna je odgovornost jer sloboda bez odgovornosti ne znači ništa. Treće, iznad svega toga mora stajati neovisno pravosuđe. Tako da se odgovori na pitanje o slobodi medija moraju pronalaziti u trokutu mediji – regulatorna tijela – pravosuđe.

„Posao je novinara
»da bježe od onih
koji ih jure,
a da jure one koji
od njih bježe.«.“

Govoreći o procesu proizvodnja komunikacije, pozivaju se na tzv. teoriju sistema. Đurić kaže da je prema istoj elementarni proces kojim se društvo konstituirano zapravo proces komunikacije, te da je proces proizvodnja komunikacije istovremeno proces proizvodnja smisla, odnosno identiteta jednog društva. Tako da se poremećaji u procesu proizvodnja komunikacije istovremeno odražavaju kao poremećaji u procesu konstituiranja društvenog identiteta. Drugim riječima, svako ometanje ili blokiranje demokratske, spontane i slobodne komunikacije onemogućuje proces samotematiziranja društva, onemogućuje društvo da kroz mrežu socijalne komunikacije odozdo stvara vlastiti identitet, da uči o samom sebi i da se samokorigira. Selektivno iskonstruirana komunikacija kojom se, iz nekog političkog centra, »s vrha«, zajednici unaprijed pripisuju određeni sadržaji, gura društvo u opasnu sferu binarnog shematizma mi – oni, naši – njihovi, prijatelj – neprijatelj. *Branka Pavić Blažetin*

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

József Szávai dobitnik Odličja „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”

U budimpeštanskom kinu Uránia 13. listopada 2018. u sklopu Narodnosnoga gala programa uručeno je Odličje za narodnosnu kulturu Ministarstva ljudskih resursa „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”, što ga dodjeljuje ministar toga Ministarstva Miklós Kásler. Među ovogodišnjim dobitnicima, na prijedlog Saveza Hrvata u Mađarskoj, jest i József Szávai, umjetnički voditelj pečuškoga Kulturno-umjetničkog društva „Tanac”. Odličje je uručio državni tajnik za vjerske, narodnosne odnose i za pomoć prognanim kršćanima pri Uredu premijera Miklós Soltész u društvu državne tajnice za društveni poredak Katalin Victor Langer. Na priredbi su pribivali i glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu Jozo Solga i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban.

Katalin Victor Langer, Miklós Soltész i József Szávai

Nakon intoniranja mađarske himne i nastupa grčke skupine Palio Buzuki, nazočnima se obratio državni tajnik Miklós Soltész, koji je naglasio da je vrelo opstanka trinaest narodnosti u Mađarskoj i kršćansko, jer svaka se narodnost veže s kršćanstvom. Smatra da mnoštvo narodnosne kulture, jezika i poruka što se dobiva od narodnosti, daje šarolikost i mađarskomu društvu. I poradi toga, reče državni tajnik, zahvaljujem svima onima koji čuvaju narodnosnu kulturu, jezik, vjeru i svoju pripadnost. Vi ste odgovorni za sve ovo, a i mogućnostima se vi trebate znati koristiti. „Mi Mađari u Mađarskoj smatramo da su narodnosti u Mađarskoj blago. Takvo blago, koje obogaćuje sveukupnu naciju, državu i Karpatski bazen u cjelini”, naglasio je g. Soltész. Potom je govorio o sudbini Mađara u Ukrajini, i tražio od narodnosnih zastupnika da i oni dignu glas protiv postupka

prema potkarpatskim Mađarima. Poslije je uslijedio nastup tukuljskog sastava „Kolo” i srednje skupine tukuljskoga KUD-a. Potom državni tajnik Miklós Soltész u društvu državne tajnice za društveni poredak Katalin Victor Langer uručio je Odličje „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”, koje se sastoji od plakete s natpisom imena toga odličja i stiliziranog motiva Ginkgo Bilobe te spomenice. Narečeno se odličje dodjeljuje onim narodnosnim pojedincima i udrugama u Mađarskoj, koji su svojim posebnim radom pridonijeli opstanku i razvitku jezično-kulturne baštine svoje narodnosti, a također su pridonijeli i boljitku suživota naroda Karpatskog bazena.

Godine 2018. dobitnici ovoga kulturnog priznanja pripadnici su grčke (1), njemačke (3), romske (1), srpske (1), slovačke (1), slovenske (1), rumunjske (1), rusinske (1), bugarske (1) i hrvatske (1) manjine: slovenska narodnosna pedagoginja Gyöngyi Bajzek, nastavnica i dramska pedagoginja budimpeštanske Srpske škole „Nikola Tesla” Zorica Jurković Ember, glazbenik i glazbeni pedagog András Farkas, kipar i zlatar Ognjan Kožuharov, utemeljiteljica poljskoga zbora Chopin i Poljsko-mađarskoga kulturnog društva Małgorzata Leszko, slikar i grafičar András Manajló, Njemačka izvorna kulturna udruga, dirigent i glazbenik Notis Georgiou (Georgiou Panagiotis), slikar i kipar István Oroján, Njemački narodnosni puhački orkestar iz Pilisvörösvára, na prijedlog Saveza Hrvata u Mađarskoj umjetnički voditelj pečuškoga Kulturno-umjetničkog društva „Tanac” József Szávai, pedagoginja, vijećnica i autorica njemačkih udžbenika Mária Bencze Tóth i slovačko Kazalište Vertigo.

Kako se u obrazloženju navodi, József Szávai, kao umirovljeni fizičar Sveučilišta u Pečuhu, od 1984. godine umjetnički je voditelj pečuškoga Kulturno-umjetničkog društva „Tanac”. Njegove

su koreografije posljednjih umalo četrdeset godina plesali uz hrvatske i južno slavenske te prekomorske plesne skupine. U njegovim plesovima pronalaze se plesni motivi podravskih i bačkih Hrvata (Šokaca i Bunjevaca) i banjskih Hrvata Bošnjaka, zaokružujući time plesnu tradiciju domaćih Hrvata. Njegove fotografije i pisani dokumenti dio su plesnoga blaga Karpatskoga bazena. Plesni ansambl, čijem je na čelu, nositelj je brojnih odličja i kvalifikacija, njegovi su nastupi i koreografije sastavnica pečuškoga kazališnog života.

Čestitamo Józsefu Szávaiju za ovo visoko priznanje te mu želimo mnogo zdravlja i ustrajnosti u radu!

Kristina Goher

Ovogodišnji dobitnici Odličja

MiCROfon u Petrovom Selu show pjevanja od dve ure

Pobjednica Santovkinja Ana Rittgasser

„*Dame i gospodo, štovani prolaznici! Uđite slobodno, danas kuća časti. Uđite, uđite, mramorni od glazbe, pijani od sreće, uđite, uđite...*“ tako je zvučao poziv na početku III. MiCROfona, kot uvod u pjesmu MiCROfon benda, s riči moderatora i jednoga od glavnih organizatorov dr. Andraša Handlera, ali i prez toga se je 20. oktobra, u subotu uvečer, do zadnjega mjesta napunila velika dvorana petroviskoga Kulturnoga doma. Svi smo bili znatiželjni na izvodjače ki su se dane i tajedne dugo potajno pripravili na svoj prvi ali uprav drugi nastup na državnom naticanju pjevanja za hrvatsku mladež, oko česa su kot organizatori skupastali Hrvatska državna samouprava, Kulturno-prosvjetni centar Hrvata u Mađarskoj i organizacijski odbor iz Petrovoga Sela. S moderacijom jur prlje spomenutoga domaćina i njegove partnerice Židanke Mirjane Šteiner, predstava je bila show od dve ure, jedinaest mladih talentiranih pjevača pred stručnim žirijem Mikloša Kohuta, frontmena petroviskoga Pinka-banda i Koprive, Matije Moslavca, profesora glazbene kulture iz Velike Gorice i voditelja tamburaškoga orkestra u Čembi, i ne nazadnje Vladimira Kočiša Zeca, pjevača Novih fosilov, dugoljetnoga zabavnjaka s hrvatske estrade.

I tako se je festival začeo ležerno, profesionalno na hrvatski način X faktora, i vjerujem da prva izvodjačica 19-ljetna Keresturkinja **Fanni Budai** nije imala laku zadaću, iako ljeta dugo svira na gitari i vik se je bavila pjevanjem. Kako smo čuli, iskusna i rutinirana divojka izabrala je od Severine jačku Kao, ka ju je posebno dotaknula, a tako ju je i otpjevala.

Ana Rittgasser

Ladislav Rodek

Barbara Szabó

17-ljetna Martinčanka **Kata Horvat**, gimnazijalka u Pečuhu, svira na braču u tamburaškom sastavu u Martinci i Pečuhu, sama je odgovorila na pitanje da pred dvimi ljeti je jur sudjelovala na ovom festivalu, ali nažalost zbog problema s glasnicami mora prestati s pjevanjem na jedno vrijeme. I od nje smo mogli čuti Severinin šlager Krivi spoj. Prelipa Mohačanka **Kata Egri** bila je sjajna pojava na bini, i takaj pohadja Gimnaziju Miroslava Krleže u Pe-

ču. Pleše i pjeva u KUD-u Baranja i u mjesnoj plesačkoj grupi, a uz narodne pjesme čestokrat sluša i Nedu Ukraden. Človiku se je koža naježila, kako je jačila skladbu „Ostarit ću, čekajući na te“. Pred dvimi ljeti se je obrnula jur na petroviskoj pozornici Tukuljčanka **Tijana Šarac** s bu-njevačkohrvatskim porijeklom iz Bikića. Kako se je predstavila, četvrto ljetno svira na tamburi u muzičkoj školi i kako je ispalilo, nje omiljena pjevačica je takaj Severi-

na. Pjesma Gas, gas dobro je pasala uz plavi dimni efekt, u kom je i sama pjevačica postala izazovna i vidljivo je dobila plus energiju i za tanac. Koljnofac, 21-ljetni **Ivan Völgyi**, svirač Koljnofskih tamburašev i kotrig velikoga zbora Gradišćanskih Hrvatov, Pax et bonum, vjerojatno se je i prlje našao s pjesmami od pokojnoga Olivera, ali i sam rado sluša i jači emotivne i ljubavne melodije, zato je i izabrana pjesma što to bješe ljubav, ku je ovput odlično otpjevao. Četarac **Tivadar Čeri** je bio najzreliji med izvodjači, ali očividno je uživao ne samo u pjesmi nego i u nastupu i izvedbi pjesme Prokleta nedjelja od Parnog valjka, ka se ne čuje gustokrat ni na radijski vali. I njemu je jačenje hobi, polag toga svira na gitari, tanca u HKD-u „Četarci“ i tira labdu u seoskoj nogometnoj ekipi. **Natalija Neubauer**, Koljnofka pred maturom u Šopronu i jezičnim ispitom iz hrvatskoga, već od ditinstva je odana hrvatskoj glazbi i folkloru. Članica je Koljnofskoga kola, a hrvatska glazba, kako smo i svidočili, stanuje joj u srcu. Pjesma Ne mogu ti reći što je tuga, od Nine Badrić i Hari Mata Harija nije samo ugodna za slušati, nego ju je odlično stavila u spoj svojim glasom i lipotom. **Benjamin Erdelji**, 20-ljetni junak iz Novoga Sela (Podravina) maturirao

Do zadnjega mjesta puna dvorana

Kata Egri

Tijana Šarac

Tivadar Čeri

Natalija Neubauer

Kata Horvat

Benjamin Erdelji

Ivan Völgyi

Fanni Budai

je u pečuškoj gimnaziji, a lani je dobio na MiCROfonu posebnu nagradu. Ljetos je htio ozbiljniju pjesmu izabrati, zato je Tošina Soba za tugu bila najbolja. Petrovišćanka **Barbara Szabó**, 19-ljetna kozmetičarka, u pratnji velike ovacije je najavljena kot cura iz Handlerove ulice, ka je kot vokalistica nastupila u pratnji sestre blizanke pred dvimi ljeti na ovom festivalu. Tajčijeva dobra, stara skladba Dvije zvjezdice, kot da je za nje bila izmišljena, ku je prez pogriškov jako ćutljivo predstavila na najvećšu radost publike. Kako smo se približavali kraju priredbe, štimung je bio sve topliji i ugodniji, pravi navijački. **Ladislav Rodek**, 25-ljetni član tamburaškoga sastava „Sumartonski lepi dečki“, u civilu student strojarstva, Igru bez granica od pokojnoga pjevača Toše Proeskoga je sjajno izveo, a publika mu se je zahvalila

burnim aplauzom. Za kraj je ostala Santovkinja **Ana Rittgasser**, bivša pečuška gimnazijalka i djelatnica peštanske firme, kojoj je pjevanje hobi i zato je pripravna i tajedno jednoč projti na privatne ure pjevanja. Od Vane je donesla jačku pod naslovom Ledeno doba, a kad je človik zatvorio oči, lako je mislio da je na nekom zagrebačkom koncertu. Dokle su se narodili rezultati, hrvatska zvijezda je zabavljala publiku, štoveć Zec je i dirigirao zbornu pjevanje. U finišu je s MiCROfon bendom zapjevao „Za ona dobra stara vremena“, za čim su naticatelji zajedničkom pjesmom „To je moj dan“ zbogomdali trećoj državnoj priredbi pjevanja, a ujedno i Petrovom Selu. Po ocjeni žirija, na trećem mjestu je završila MiCROfon petroviska Barbara Szabó, nagradu je prikerala Ana Škrapić-Timar, predsjednica mjesne Hrvatske samoupra-

ve, drugo mjesto je izvojevao Ladislav Rodek. Dar u ime Kulturno-prosvjetnoga centra uručila je Gabika Kohut, a stakleni spominak za najbolju pjevačicu Ani Rittgasser je donesao na pozornicu Ivan Guggan, predsjednik Hrvatske državne samouprave. On se je zahvalio tako izvodjačem kot i izvrsnom MiCROfon bendu: Jandri Kovaču, Gaboru Balogh, Dušanu Timaru, Dominiku Jannyju, Florianu Konyaiju, vokalistici Noemi Hettinger, glazbenom uredniku i redateljju ove večeri Robertu Harangozou Miški, kot i organizatorom Mirjani Šteiner, Andrašu Handleru i Rajmundu Filipoviću, i svakoga je jur najpr pozvao na IV. MiCROfon. Za pobjedničkom pjesmom stali smo i mi u medijski red oko Ane Rittgasser ka nam je sljedeće rekla, tako da široki smih s obraza nije nestao ni na minutu: „Vrlo sam radosna i zahvalna

ovoj organizaciji. Ja nisam mislila da ću pobijediti, jer sam malo starija od ostalih izvođača, koji su isto tako dobro pjevali. Meni je pjevanje hobi i ljubav, a prije toga nisam nigdje pobijedila. Sada je meni ovo velika podrška, s pjevanjem ću nastaviti i pokušat ću biti bliže hrvatskoj kulturi i svim događajima, koje su ovdje u Mađarskoj“, rekla je Santovkinja, koju od 20. oktobra lako moremo zvati i najlipšim glasom Hrvatov u Ugarskoj.

Timea Horvat

Vladimir Kočiš Zec pjevao je i uz pratnju MiCROfon benda

Prvi Susret hrvatskih pjevačkih zborova u Kačmaru

U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 27. listopada u Kačmaru je organiziran 1. Susret hrvatskih pjevačkih zborova. Osim domaćih zborova iz bačkih naselja Aljmaša, Bačina, Baje, Dušnoka, Kačmara i Kalače, na Susretu je gostovao i pjevački zbor „Ledena berba“ iz prijateljskog naselja Velike iz Hrvatske, čime je Susret dobio i međunarodno obilježje. Zborovi su izveli narodne pjesme svojega kraja. Nakon koncerta pjevačkih zborova okupljene sudionike i goste zabavljao je obiteljski Orkestar Vörös iz Sentivana, a druženje nastavljeno zajedničkim ručkom. Kako nam uz ostalo reče predsjednica Hrvatske samouprave Teza Vujkov Balažić, želja je organizatora da Susret hrvatskih pjevačkih zborova ubuduće postane tradicijom, te će ga prirediti i sljedeće godine. Dodajmo da je priredba ostvarena s potporom Ministarstva ljudskih resursa (EMMI). S. B.

Načelnik Endre Pál, lijevo Teza Vujkov Balažić, desno Anica Matoš

Pjevački zbor bajske „Bunjevačke zlatne grane“

Pjevački zbor kačmarske Hrvatske samouprave

Bačinski Pjevački zbor „Ružmarin“

Dušnočki Izvorni hrvatski pjevački zbor

Kalački Pjevački zbor „Ružice“

Aljmaški pjevački zbor

Velički Pjevački zbor „Ledena berba“

Dio sudionika

Olaski Hrvati u Vukovaru

Kako za Hrvatski glasnik kaže Ana Rozinger, predsjednica Hrvatske samouprave sela Olsa, 21. listopada organizirali su jednodnevan izlet u Vukovar i Osijek. U Vukovaru su posjetili Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata koje je najveća masovna grobnica u Hrvatskoj a i u Europi nakon Drugoga svjetskog rata, a koja se nalazi na istočnom prilazu gradu Vukovaru. Poklonili su se onima koji su život dali na oltaru Domovine. Zaključkom Vlade Republike Hrvatske iz travnja 1988. godine, osnovan je Operativni stožer za ekshumacije, identifikacije i pokope žrtava iz masovne grobnice na Novome groblju u Vukovaru; usporedno s tijekom ekshumacija i identifikacija žrtava pristupilo je uređenju Groblja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata – današnjega Memorijalnoga groblja žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru. Cjelokupni prostor današnjega groblja trebalo je najprije razminirati, a zatim pristupiti raščišćavanju šumom obrasle površine oko 60 000 m².

Na groblju je ekshumirano 938 tijela i na tome mjestu je postavljeno 938 bijelih križeva. U središnjem dijelu groblja 5. kolovoza 2000. godine postavljen je spomenik čija je autorica Đurđa Ostoja. Spomenik je rađen od patinirane bronce, visok je četiri metra, a u sredini je „zračni“ križ i vječni plamen. Na groblju su također izdvojena dva križa, jedan za najmlađu žrtvu Domovinskog rata, Ivana Kljajića koji je imao svega šest mjeseci, i za najstariju žrtvu Domovinskog rata, ženu koja je imala 82 godine.

Pod snažnim dojmom viđenoga

Kod spomen-obilježje na Ovčari

Olasci su posjetili spomen-obilježje na Ovčari, koja je farma, a na mjestu gdje su bili hangari za skladištenje, napravljen je koncentracijski logor otvoren početkom listopada 1991. godine. Kroz logor je prošlo od tri do četiri tisuće zatočenika. Tu su počinjeni razni ratni zločini. Ovčara, odnosno pokolj u Vukovaru, bio je ratni zločin što su ga počinili pripadnici JNA i srpskih paravojnih postrojba u noći s 20. na 21. studenoga 1991. godine kada je ubijeno između 255 i 264 civila i vojnika, većinom Hrvata koji su, dok su još uglavnom tada bili pacijenti deportirani iz vukovarske bolnice, odvezeni u logor te potom smaknuti u divljini.

Olasci su odali počast stradalnicima Domovinskog rata u Vukovaru te pod snažnim dojmom viđenog uputili se u Osijek. Ondje su posjetili crkvu i Franjevački samostan, te se pomolili za duše ubijenih i umrlih. Na povratku kućama zastali su i razgledali Etnoselo u Karancu. *Branka Pavić Blažetin*

KUD „Tanac“ ponovno na televizijskom natjecanju

KUD „Tanac“ opet će nastupiti na televizijskom natjecanju „Poletio paun“ (Fölszállott a páva) čiji je cilj otkrivanje nadarenih glazbenika i plesača.

U šestoj sezoni s podnaslovom „Finale finala“ nadmetat će se najbolji sudionici iz prethodnih sezona.

Vrlo je važna promjena u odnosu na prijašnje sezone da će ocjenjivački sud nakon usmenog vrednovanja ostvaraja odluku predati televizijskim gledateljima.

Na osnovi toga o glasovima publike ovisi tko će ići dalje u poluzavršnicu, odnosno koji će ostvariti ući u završnicu 21. prosinca. KUD „Tanac“ nastupit će u televizijskom programu 30. studenoga. Posljednji je put nastupio 2012. godine kada je prikazavši plesove Hrvata u Mađarskoj, stigao do završnice. Nasreću, dosta toga ostalo je od plesova i koraka koje će rado prikazati.

Konferencija o narodnosnim knjižnicama u Mađarskoj

Dana 28. rujna 2018. u prostorijama budimpeštanske Državne knjižnice za strane jezike (OIK) održana je Konferencija o narodnosnim knjižnicama u Mađarskoj, koja je realizirana u suorganizaciji Knjižnice i dokumentacijskog središta Slovaka u Mađarskoj. Uvodno izlaganje imao je zamjenik državnog tajnika za vjerske, narodnosne odnose te za pomoć prognanih kršćana pri Uredu premijera Zoltán Fürjes i glavna voditeljica Glavnog odjela za knjižnice i arhive pri Ministarstvu ljudskih resursa Edina Sörény. Potom su slijedila predavanja na okvirnu temu predstavnika knjižnice ili dokumentacijskog središta pojedinih manjina u Mađarskoj. Konferencija je bila u okviru cjelodnevnice priredbe Knjižnice povodom Europskoga dana jezika.

Zamjenik državnog tajnika Zoltán Fürjes

Konferencija o narodnosnim knjižnicama u Mađarskoj i nije prvi susret na narečenu temu, naime već treću godinu zaredom budimpeštanska Državna knjižnica za strane jezike samostalno ili u partnerskoj suradnji priređuje konferencije s knjižnicama koje imaju i narodnosni odjel, što bazičnog što mjesnog značaja. Pitanja su i nadalje ista: kako obogatiti sadržaje i knjižni fond, pridobiti čitatelje i, ne u posljednjem redu, kako osigurati financijsku pozadinu. Zamjenik državnog tajnika za vjerske, narodnosne odnose te za pomoć prognanim kršćanima pri Uredu premijera Zoltán Fürjes govorio je o tome koliko je Europa šarolika u jezicima, i jednako tako i u kulturi naroda, što je donekle odraz slike jezika te kultura i u Mađarskoj, gdje živi trinaest narodnosnih zajednica. Istaknuo je da je zajednički interes društva potpomoći rad onih ustanova koje rade na unapređenju kulture svoje zajednice, a jednako tako je važno i mađarskoj vladi pružanje potpore narodnostima i narodnosnim knjižnicama. Kao primjer naveo je da se vladinom potporom od 25 milijuna forinta obnovio Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, od 19 milijuna forinta Dokumentacijsko i informacijsko središte Rumunja u Mađarskoj, od 28 milijuna

forinta Kulturno i dokumentacijsko središte Ukrajinaca u Mađarskoj. „Vlada pripomaže u izgradnji i održavanju toga doma, ali dana zajednica treba je popuniti

Glavna voditeljica Edina Sörény

sadržajem jer ona najviše zna koje su priredbe i usluge potrebne za očuvanje kulture, samobitnosti dane zajednice”, naglasio je Fürjes. Voditeljica Glavnog odjela za knjižnice i arhive pri Ministarstvu ljudskih resursa Edina Sörény na temu Knjižnice za narodnosti, uglavnom je govorila o zakonskoj pozadini djelovanja narodnosnih knjižnica. Kako reče, već 70-ih godina postoji zakonska uredba o knjižnicama, u sklopu koje i o narodnosnim bazičnim

knjižnicama, potom je 1993. godine prihvaćen u više navrata izmijenjeni i dopunjeni Zakon o pravima manjina i etničkih skupina u Mađarskoj, danas Zakon o pravima narodnosti u Mađarskoj, koji je namijenjen ponajprije za manjinske samouprave, te u kojem se posebno osvrće na njihove zadaće na tome polju. Potom je prihvaćen Zakon o kulturnome djelovanju i unapređivanju narodnosti, uredba da je godine 1999. posebna ustanova, na državnoj razini budimpeštanska Državna knjižnica za strane jezike, potom zakonska uredba iz 2011. regulira podupiranje narodnosnih knjižnica. Osnovna su načela zakona i uredba da svi pripadnici manjina imaju pravo upoznati svoje kulturne vrednote u povijesnoj kolotečini svoga naroda, a jednako tako i očuvati svoju samosvojnost te se koristiti knjižničnim uslugama. Narodili su se zakoni, uredbe, ali Ministarstvo ljudskih resursa također prati kako i u kojim okvirima i mjeri se ostvaruje sve ono na što narodnosti imaju pravo. Postoji tzv. prateći sustav, posebni električni programi kojima se promatra primjerice rad ili knjižni fond knjižnica. Taj sustav Ministarstvo još popunjava. „Narodnosne knjižnice i OIK” bio je naslov izlaganja glavne voditeljice Knjižnice Aleksandre Pančos. Ona je govorila o po-

Trenutak za pjesmu

U mojim očima

S jeseni
u mojim
dubokim očima,
trče
slavonski konji,
teški.

Marica Mira Kokanović

Iz djelatnosti slovačke knjižnice

vijesti Državne knjižnice za strane jezike i o njezinoj partnerskoj mreži. Ravnateljica Knjižnice i dokumentacijskog središta Slovaka u Mađarskoj Anna Szabados imala je doista sveobuhvatno i opširno izlaganje naslova Mjesto knjižnice Slovaka u Mađarskoj u životu Slovaka u Mađarskoj. Po njezinim riječima, prema podacima popisa pučanstva u Mađarskoj, pripadnikom slovačke zajednice izjasnilo se 35 208 osoba. Slovaci u Mađarskoj imaju 99 seoskih samouprava i Slovačku državnu samoupravu, pet dvojezičnih osnovnih škola i 31 školu te 45 vrtića s predmetnom nastavom slovačkog jezika, i dvije dvojezične gimnazije te dva odsjeka za slovački jezik; a također i ustanove: Znanstveni zavod Slovaka u Mađarskoj, Zavod za opću prosvjetu Slovaka u Mađarskoj s deset regionalnih središta, Pedagoško-metodičko središte Slovaka u Mađarskoj, svoj tjednik i d. o. o. Ustanova kojoj je na čelu jest ustanova Slovačke državne samouprave i financira se iz okvirnoga proračunskog iznosa za ustanove u njezinu održavanju. Ustanova je osnovana 2003. godine, i svoje dvije prostorije ima u Uredu Samouprave u Budimpešti, u Ulici fadrusz: dvorana za čitanje zapravo je vijećnica Samouprave, i dio uredskoga prostora za administraciju, ali planira se kupnja posebne nekretnine za Knjižnicu. Ima dvoje zaposlenih u pola radnoga vremena. Knjižni fond uglavnom dopunjavaju putem natječaja u Mađarskoj i matične domovine. Posebno o broju knjižnog fonda nije govorila jer su knjige i izdanja, zbog manjka prostora, većinom po kutijama, ali uglavnom je lijepa književnost, udžbenici, izdanja Pedagoškog zavoda ili samouprava, i posebno vrijedni rukopisi iz Mađarske te iz matične domovine. Ustanovu uglavnom posjećuju studenti i istraživači, ovi posjetitelji međutim nisu iz mađarskoga glavnoga grada, te kako bi tražena iz-

danja dospjela do njih, izgradili su mrežu ustanova i usluga na internetu. Knjižničar Kulturnog i dokumentacijskog središta Nijemaca u Mađarskoj Nándor Freigovorio je o tom kako pridobiti mlade čitatelje ili posjetitelje. Kako vrijeme iziskuje nove oblike i metode komunikacije s mladima te jednim od korisnih navoe je Fejsbukov profil.

O knjižnici grčke manjine govorila je voditeljica Instituta Grka u Mađarskoj Krisztina Csonka. Prostoriju imaju u središtu državne samouprave u Vécseyjevoj ulici. Uglavnom organiziranjem programa i priredaba pokušaju pridobiti i posjetitelje. Knjižnica ponovno je započela s radom prije 10 godina, i bilo tko je može posjećivati, knjižni fond broji umalo 2500 naslova, posrijedi su izdanja grčke zajednice u Mađarskoj, a također nabava knjige iz matične domovine. Knjižnica organizira i učenje grčkoga jezika, neovisno o dobi. Rusinska zajednica u Mađarskoj malobrojna je, pa ima i manje pisaca, rekla je Ildikó Nádas Polánszki, voditeljica Knjižnice Istvána Udvarija. Od 2008. godine, otkada je knjižničarka, sustavno se radi na registriranju fonda, što su većinom izdanja rusinskih samouprava, te osobna biblioteka glasnogovornice Vere Giric i Biološkog odsjeka u Nyíregyházi. Veći je naglasak na istraživačkom radu rusinskoga jezika i njegovih narječja. „Od Vencloviča do Vencloviča“, kako reče ravnatelj Srpskoga kulturnog i dokumentacijskog

centra Milan Đurić, nije riječ o književno-povijesnom izlaganju, nego o koncepciji ustanove kojoj je na čelu. Naime, osim nabave knjiga, najveći je naglasak na izdavačkoj djelatnosti, i to u prvom redu na srpskom jeziku. Godišnje Radionica „Venclovič“ izdaje 2 ili 3 naslova domaćih autora, u zadnje vrijeme i prijevode na mađarskom jeziku istih naslova i autora. Centar je u Ulici nagymező, a fond knjiga djelomično u Ulici fadrusz i po kutijama u Centru; broji približno 5400 dokumenata, pisanih 90 posto na srpskom i 10 posto na mađarskom jeziku. Kupljena je nova nekretnina i plan je centraliziranje izdanja na jednome mjestu. U ustanovi rade četiri djelatnika u pola radnoga vremena, i rad financira Srpska državna samouprava na teret proračunske stavke za ustanove, priredbe, a programi se ostvaruju putem natječaja u Mađarskoj i u matičnoj domovini. Cilj je digitalizacija izdanja i mrežno povezivanje knjižnog fonda s Maticom srpskom i Srpskom narodnom bibliotekom. Doravnateljica Dokumentacijskog i informacijskoga središta Rumunja u Mađarskoj Florin Olteanu govorila je o priredbama centra, i o kulturnom životu koji se temelji na očuvanju običaja i jezika. Pri kraju konferencije bilo je mogućnosti za pitanja i raspravu, što se svodilo uglavnom za razmjenu iskustava, no predsjednica Slovačke državne samouprave, ujedno i predsjednica Saveza državnih narodnosnih samouprava u Mađarskoj Elizabeta Racskó tražila je neka se razmotri mogućnost povišice iznosa fonda za knjižnice, koji je trenutno od 6 milijuna forinta. Priredba je ostvarena potporom Fonda ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa.

Kristina Goher

U Semelju 1930-ih godina

Hrvatski narodnosni dan u Andzabegu

U kazališnoj dvorani Općeprosvjetnog doma „Gyula Szepes“ 27. listopada 2018., u organizaciji andzabeške Hrvatske samouprave, priređen je Hrvatski narodnosni dan. Program su svojim nastupom, uz domaćina, obogatili folklorišti iz Tukulje, Erčina i Petrovoga Sela. Na priredbi su među inima pribivali: andzabeški dogradonačelnik Károly Simó, glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu Jozo Solga i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan. Istoga je dana Experience Balkan organizirao „Racku šetnju“ po starom dijelu grada.

Agica Weselović, Antun Antunović, Eva Nađ

Publiku je u ime organizatora na hrvatskom jeziku pozdravila predsjednica Agica Weselović, potom na mađarskome potpredsjednik Antun Antunović, a zastupnica Eva Nađ vodila je folklorni program. Nazočne je pozdravio i andzabeški dogradonačelnik Károly Simó koji je pozdravio poticaj i rad gradske Hrvatske samouprave, što široj publici predstavljaju običaje andzabeških Hrvata. Glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu Jozo Solga među ostalim čestitao je andzabeškoj Hrvatskoj samoupravi za organiziranje Hrvatskoga narodnosnog dana, i izrazio svoje zadovoljstvo da posredstvom njihova rada zajednica u Andzabegu i dandanas njeguje svoju četiristoljetnu kulturu. Ujedno je molio stanovnike grada neka se upišu u registar hrvatskih birača, i na jesenskim izborima sljedeće godine neka izađu na izbore i glasuju na hrvatske kandidate. Josip Silađi, iza koga je već više naslova o običajima i povijesti andzabeških, erčinskih i tukuljskih Hrvata, ovoga puta je dao kraći uvid u povijest andzabeških Hrvata. Kako je g. Silađi rekao, nekoć, 1620-ih godina, na području srednje i sjeverne Dalmacije jedna mala zajednica pobunila se protiv Turaka, te ih je turska vlast prognala, i to uza zapovijed da budu njihovi vojnici na Podunavlju. Tako se prvi val Hrvata doselio na područje Kalače, odnosno Pešte, to jest u Andzabeg, i tako su već 1630. godine u okolici Pešte obitavali racki Hrvati. O samom nazivu Raci pak je rekao

Splitski plesovi

da je bilo razdoblja kada su ih nazivali Bunjevcima, Šokcima ili Ilirima koje je bilo jako pomodno pogotovo u Andzabegu. Ipak, prevladao je naziv Rac, koji je prihvatio i sačuvao i puk. Nakon toga vala, u sve većem broju pristizali su doseljenici, što iz Dalmacije, a što iz Hercegovine, Bosne i Slavonije, te je tako izrastao poseban kulturni krug i krug narječja, što ih itekako razlikuje od drugih Hrvata u Mađarskoj. Glede običaja i jezika istaknuo je da su se Raci doselili iz onih područja dalmatinskog zaleđa u kojem su živjeli Vlaji te su se pomiješali s drugim stanovnicima, i tako među običajima ima i takvih koji svoje korijene nalaze čak u starom vijeku. Postoji jedna andzabeška svadbena pjesma koju, uz Erčin, poznaju tek na otoku Murteru. Glede obitelji naveo je obitelj prof. Imre Romića, s kim je zajedno započeo istraživanje, i tako su pronašli naselje u Hercegovini gdje gotovo polovinu stanovništva čine Romići.

„Gizdav sam da sam Hrvat“

U bogatome folklornom programu spletom hrvatskih plesova nazočnima su dobrodošlicu zaželjeli domaćini, potom su mladići petrovoselskoga Hrvatskog kulturnog društva „Gradišće“ izveli ples žetvenih običaja, članice Zbora „Ljubičica“ nekoliko svojstvenih pjesama za ovo naselje, te je uslijedio splet bunjevačkih plesova. Petrovoselci su svoj prvi andzabeški nastup zaokružili s pjesmom „Gizdav sam da sam Hrvat“ u zajedničkoj izvedbi svojih folklorišti. Erčinski ženski zbor „Jorgovani“ pjevao je pjesme svojih predaka, a plesači skupine „Zorica“ nastupili su sa splitskim plesovima i korčulanskom koreografijom. Tukuljski prijatelji i gosti, pjevački zbor „Komšije“ i Muški zbor svoj je uobičajeni repertoar predstavio brojnoj publici.

Nakon programa svi su bili pozvani u galerijski prostor na večeru, gdje su zidove kitili fotografije, pedeset uradaka fotonatječaja Hrvatske samouprave XXII. okruga o Hrvatskoj, što ih je donijela predsjednica Andrea Sztasák. Također su bile izložene i lutke u hrvatskoj narodnoj nošnji, koje je donijela Jelica Pašić Drajkó. Sudionicima je dodijeljena po jedna spomenica za gostovanje i keramika mjesne umjetnice Magdolne Szűcs. U predvorju doma bila je plesačnica uz glazbu tukuljskog sastava „Kolo“.

Kristina Goher

Nova Hiža zdravlja u Petrovom Selu

Za Hižom vridnosti Petrovo Selo je pred kratkim dobilo i Hižu zdravlja, službeno 30. septembra, u nedilju. Na negdašnjem hataru, bivšem objektu graničnih službov u minulom času obnovljena je zgrada od 54 milijun Ft, u kojoj su mjesto dobili službeni stan, doktorska ordinacija i prostorija za medicinsko tanačenje. Deset milijun Ft je potrošeno za viračiteljska sredstva, a kih milijun Ft je ostalo za utemeljenje informatične pozadine. Investicija je ostvorena sa županijskom preporukom iz EU-naticanj.

Rano otpodne u Dolnjem kraju sela su skupadošli svi oni ki su bili pripravnii 2018 metarov bižati, ali odšetati do novoga objekta, koji je ta dan službeno posećen i prikdan čuvanju zdravlja i vraćenju svih Petrovišćanov. Mladi talentirani jačkari i svirači pod peljanjem Zorice Moricz-Timar odjačili su prigodne pjesme, dokle je Evelin Škrapić recitirala pjesmu. Agica Jurašić-Škrapić, načelnica dotičnoga naselja se je zahvalila svim pomoćnikom ki su omogućili da Petrovišćani dobiju novi, moderni dom za zdravlje. Nadalje je naglasila da se ufa da s novimi dugovanji, u modernoj ordinaciji uspješnije će nastati djelovanje seoske doktorice ka se je mogla doseliti i u svoj novi dom. Mjesni farnik, Tamás Várhelyi je blagoslovio dom za zdravstvenu njegu i potom je časni gost Zsolt V. Németh došao do riči. „Naše zdravlje je tako veliki kinč, da njegovu cijenu samo onda moremo izmiriti, kad nam jur nestane. Onda se i žitak obrne i najveća pažnja ide u smjer betega. Zato nam je i neophodno važno čuvanje zdravlja, zdrav žitak, a i očuvanje okolice“, istaknuo je parlamentarni zastupnik ki se nije zabio zahva-

2018 metarov na noga do Hiže zdravlja

Pantliku su prerizali, sliva: Zsolt V. Németh, dr. Eszter László, Agica Jurašić-Škrapić i László Majthényi

Hiža zdravlja sa službenim stanom

liti mješćanom za to da na protulični izbori 80% stanovništva na njega je glasalo. László Majthényi, predsjednik Željezožupanijske skupščine je rekao da na području županije trenutačno teče 176 investicijov iz naticanj, kot npr. obnova jaslic, čuvarnic, zdravstvenih domov, škol, ordinacij. „S prikdavanjem Hiže zdravlja u Petrovom Selu zašli smo k trinaestom završenom projektu. Ufajmo se da će moći ovde živēći ljudi dugo ljet hasnovati ov stan jer oni ki su djela završili, stavili su u njega i svoju dušu“, dodao je županijski predsjednik. Dr. Eszter László, petroviska barbirica je još jednoč oživila svoj dolazak pred petimi ljeti u selo i izrazila je svoje veselje zbog moderniziranih okolnosti u koj će biti najvjerojatnije i vraćenje uspješnije, s naglaskom na prevenciji. U nastavku dana stali su na raspolaganje programi većinom u svezi sa zdravljem i očuvanjem naše krajine.

Tiho

Duplasti zlatni pir u Nardi

Pred pedeset ljet su u nardarskoj crikvi 22. septembra prisegli brat Izidor Horvat s Eržikom Kolarić i sestra Jacinta Horvat sa svojim izabranikom Robertom Čerčićem. Pokidob je nardarski gospon Jožef Škrapić onda bio na bermanju u Petrovom Selu, mladohižnike je skupadao farnik iz Buče, György Hencz. Već od dvisto gostov je bilo pozvano u šator, i dvadeset posnašnic i stačilov su imali. Ov zlatni jubilej su pred kratkim svečevali u Nardi jubilar i njeva dica ter nukići, a ponovo, pred kipom Putujuće Celjanske Marije su izrekli “da”. Od hištva Izidora i Eržike narodili su se Izidor mladji ki živi u Sambotelu i je privatnik, ima tri sine: vaterpolista u Sambotelu, studenta u Budimpešti ki takaj igra vaterpolo u U19 grupi, a najmanji sin pohadja Brennerovu školu u Sambotelu. Divičica Eržika živi u Engleskoj, otud je došla domom na ov značajni jubilej. Po struki je apotekar i imunolog, fakultet je tamo završila, a živi u Chambridgeu sad jur deset ljet dugo, a djelala je kot humanitarka jedno ljeto i u Meksiku. Iz hištva Jacinte i Roberta troje dice imaju. Marti živi u Sambotelu s dvoje dice, Andrea je s mužem u Nardi, a sin im Žolt je svoj žitak našao u Sambotelu. Pravoda su svi gizdavi na svoje roditelje, a starina na dicu, kim je i ov zlatni jubilej dokaz da u dobrom i zlu, ruka u ruki, jednako se mora izdržati. Zlatohižnikom gratuliramo i mi, i željimo im dobro zdravlje, čuda veselja i Božji blagoslov!

Robert i Jacinta Čerčić ter Eržika i Izidor Horvat

Tiho

Šeljinci na manifestaciji „Gradu s ljubavlju“

Na etnoimanju Zajednice Mađara Grubišnjog Polja 20. listopada 2018. godine priređeno je drugo izdanje manifestacije „Gradu s ljubavlju“. Ova je manifestacija za koju je Zajednica ostvarila financijsku potporu od 10 tisuća kuna iz proračuna Grada Grubišnjog Polja u okviru Javnoga poziva za financiranje odnosno sufinanciranje programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge na području grada u ovoj godini. Kulturni je program bio jako šarolik i bogat. Članovi šeljinske plesne skupine „Zlatne noge“, dugogodišnji prijatelji toga grada, predstavili su svoje koreografije uz pratnju orkestra Biseri Drave, koji su izveli i poseban glazbeni program. Šeljinska plesna skupina djeluje već devet godina, a od 2013. godine utemeljeni su kao kulturna udruga, da bi rad na polju kulture i folkloru postao još boljim. Stalni im je popratni orkestar „Biseri Drave“, s kojima skupa rade već niz godina. Voditeljica je društva Hena Gažić, članica šeljinske Hrvatske samouprave. Na repertoaru su im koreografije Hrvata (Šokaca i Bunjevaca) u Mađarskoj. U folklornom su programu sudjelovali članovi čađavičkog KUD-a Podravina. Društvo je osnovano daleke 1979. godine, otađa je društvo obišlo cijelu Hrvatsku, o čemu svjedoče razna priznanja, diplome i zahvalnice. Osim bitnih nastupa u Hrvatskoj (Đakovački vezovi, Međunarodna smotra folkloru u Zagrebu), sudjelovali su već na smotrama u Mađarskoj i Crnoj Gori. U svom djelovanju od 2003. do 2013. godine imali su stanku, ali nakon toga su još većim trudom i radom nastavili. KUD trenutno broji 35 članova koji u svojim čađavičkim nošnjama prikazuju narodne plesove okolice Čađavice. Folklorni su

Tamburaški sastav Biseri Drave

Folklorna skupina Zlatne noge

program bogatili svojim programom i članovi KUD-a „Petefi Šandor“ iz Kotline. Oni djeluju od 1950. godine poradi sačuvanja mađarske kulture, jezika i običaja u Hrvatskoj. Društvo broji ukupno 63 člana, od kojih 21 su djeca, koji djeluju u posebnoj dječjoj skupini „Kerekerdő“ i „Pipacs“. Djeca su ujedno i đaci područne škole mađarskog jezika u Kotlini, koja je u sastavu Osnovne škole Zmajevac. Osim tih dru-

štava sudjelovale su skupine domaćina, Zajednice Mađara Grubišnjog Polja KUD-a Đeram. Zajednica Mađara u Grubišnjom Polju osnovana je 2003. godine u Grbavcu, gdje su kupili seosko imanje i uredili ga u etnostilu. Okupljaju šezdesetak članova i čuvaju tradicionalni život na selu. Godine 2013. osnovali su odraslu i dječju pjevačku i plesnu skupine te tamburašku i dramsku sekciju. Njeguju ujedno kulturnu baštinu Hrvata i Mađara. Prema podatcima Popisa stanovništva iz 2011. godine, na području Grubišnjog Polja živi 168 pripadnika mađarske nacionalne manjine. Zajednica je ove godine na Danu Bjelovarsko-bilogorske županije dobila Plaketu Tihomira Trnskog za istaknutu djelatnost na polju kulturnog života županije. Suradnja između gradova Šeljina i Grubišnjog Polja nastavlja se i 17. studenoga, kada se priređuje 16. Gospodarski sajam, i to sajam sira u školskoj športskoj dvorani Grubišnjog Polja. Tijekom dvodnevnog sajma osim ocjenjivanja sira, organizirat će se razni programi, u sklopu kojih nastupa šeljinski KUD „Zlatne noge“.

Folkloriši iz Grubišnjog Polja

Foto: APHIV HRVATSKOGA GLASNIKA

RMN

Mala stranica

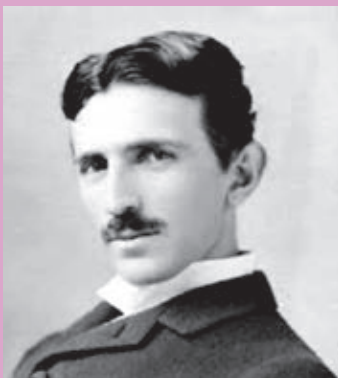

Svjetski dan izumitelja

Električna struja, automobili, telefoni, kemijske olovke, dinamit i padobran – izumi su bez kojih bi današnji svijet bio nezamisliv. U spomen na sve izvanredne pojedince koji su svojim izumima poboljšali naš svakodnevni život, na dan rođenja Hedy Lamarr, američke filmske glumice i izumiteljice na području bežičnih komunikacija. 9. studenoga obilježava se Svjetski dan izumitelja. Hedy Lamarr bila je izumiteljica koja je u Drugome svjetskom ratu prijavila patent upravljanja torpeda s izmjenjivim frekvencijama koje bi bilo nemoguće na bilo koji način predvidjeti i omesti.

HRVATSKI IZUMITELJI

- **Nikola Tesla** svijetu je dao više od 700 izuma od kojih su najvažniji: sustav višefaznih struja i okretno magnetsko polje, izmjenični sustav prijenosa i distribucije električne energije, Teslin oscilacijski transformator, rasvjeta pomoću struja visoke frekvencije, sustav bežičnog prijenosa radiosignala i energije, radio.

- **Faust Vrančić** bio je čovjek širokoga znanstvenog interesa, bavio se leksikografijom, filozofijom, teologijom i tehnikom. Poznatiji su mu izumi: viseći most, padobran, žičara, konstruirao je mlin što ga pokreću morske mijene, žičaru, iznio je novu konstrukciju metalnih mostova.

- **David Schwarz** (1852. – 1897.) bio je zagrebački trgovac drvi. Mnogo je znao o mehanici i konstrukciji zračnih brodova. Uz pomoć njemačke vlade, 8. listopada 1896. godine zračni je brod posve dovršen. Sve je prošlo po planu – osim jedne sitnice koja se previdjela. Cijeli je test bio neslužben jer javnost nije pribivala testiranju. To je bila Schwarzova velika pogreška jer da je javnost bila nazočna, nitko ne bi mogao sakriti činjenicu o prvom konstruktoru zračnoga broda na svijetu.

- **Ferdinand Kovačević** (1838. – 1913.), izumitelj, stručni pisac, pionir hrvatske telegrafije, patentirao je pronalazak tzv. Dupleks veze koja je omogućila da se Morzeovi znakovi istodobno odašilju jednim vodom u suprotnim smjerovima. Patentna isprava, izdana u Beču, smatra se prvom u povijesti hrvatskog izumiteljstva.

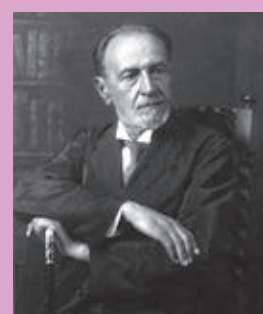
- **Ruđer Bošković**, hrvatski fizičar, matematičar, astronom, geodet, inženjer, pjesnik, filozof i diplomat rođen u Dubrovniku 1711. godine. Ubraja se među najistaknutije svjetske znanstvenike svoga vremena. Bošković je jedan od posljednjih univerzalnih umova europske tradicije, multidisciplinarni znanstvenik, filozof, matematičar, fizičar, astronom, geodet, graditelj, arheolog, diplomat i pjesnik.

- **Eduard Slavoljub Penkala**, jedan je od najvećih izumitelja s početka 20. stoljeća. Prvu mehaničku olovku na svijetu patentira 24. siječnja 1906. godine. Već 1907. godine patentira prvo nalivpero na svijetu s čvrstom tintom, i to 31. svibnja 1907. godine. Patenti su prijavljeni u više od 35 zemalja svijeta.

- **Ivan Vučetić**, radeći na otkrivanju zločina, proučio je više postojećih metoda za klasifikaciju otisaka prstiju i uočio brojne nedostatke, uspostavio je vlastiti sustav za klasifikaciju otisaka prstiju koji je nazvao ikonofalangometrijom. Izumio je daktiloskopiju, metodu identifikacije pomoću otisaka prstiju.

Dvadeset godina Hrvatske samouprave u Kaniži

Kaniška Hrvatska samouprava 20. listopada proslavila je 20. obljetnicu svojega neprekidnog rada. Obilježavanje je započelo svetom misom na hrvatskom jeziku, koju je predvodio dekan Antun Hobljaj, a nastavljalo se kulturnim programom u kazališnoj dvorani Sveučilišta Pannon. Na svečanosti su bili predstavnici hrvatske diplomacije, na čelu s Mladenom Andrićem, veleposlanikom Republike Hrvatske u Budimpešti, Ivan Guban, HDS-ov predsjednik, Josip Grivec, dožupan Međimurske županije, te sadašnji i bivši gradonačelnici grada Kaniže. U kulturnom su programu nastupili Mješoviti pjevački zbor grada Kaniže, Tamburaški sastav Stoboš i podmladak tamburaša.

Mješoviti pjevački zbor kaniških Hrvata

U 70-80-im godinama mnogi su se stanovnici hrvatskih pomurskih naselja odselili u grad gdje su bili zaposleni, njihova je veza s rodnim mjestom, hrvatskim jezikom i kulturom olabavila. Sve su rjeđe bili u vezi s hrvatskim društvom, pa je odnarođenje počelo „izjedati“ njihove hrvatske korijene. Godine 1994. održani su prvi manjinski izbori u Mađarskoj, međutim tada u Kaniži još nisu se organizirali Hrvati, za četiri godine, 1998., u pomursko-me gradu prvi put je utemeljena Hrvatska narodnosna (tada još manjinska) samouprava. Za predsjednicu je izabrana Marija Vargović, koja odonda obnaša tu dužnost.

– Pogledamo li unazad, moram se prisjetiti našeg učitelja, pjesnika i javnog djelatnika Stipana Blažetin koji me je potražio nakon prvih manjinskih izbora i rekao da polako treba i u Kaniži okupiti Hrvate i krenuti na sljedećim manjinskim izborima. Tada sam ja uzela telefonski imenik, potražila one obitelji u gradu za koje sam znala da su podrijetlom iz naših hrvatskih naselja i osobno porazgovarala s njima. Neki su se radovali da želimo hrvatsku zajednicu, a neki su me odbili. Bilo je i takvih koji su čuli da želimo organizirati zajednicu i javili se sami. U početku, još dok smo se tek organizirali, sastali smo se u kafiću ili u nečijoj kući i planirali kako ćemo krenuti, ali pošto se utemeljila Hrvatska manjinska samouprava, odmah smo dobili pomoć i od Grada, nuđena nam je prostorija za ured,

novčana pomoć, i to je i dandanas tako, što trebamo zahvaliti svakom aktualnom gradonačelniku, podjednako su svi bili partneri. Prvo smo utemeljili pjevački zbor, u tome je veliku pomoć pružao naš dopredsjednik Stjepan Prosenjak. U početku bilo nas je jedanaestero, ali se danas možemo pohvaliti da nas ima umalo trideset i odista smo vrlo aktivna zajednica. Kada treba, uvijek su tamo, kada treba, pripremaju domaća jela, kada treba, uče igrokaze, plešu i, što mi je drago, među njima ima još onih koji dobro govore hrvatski jezik. Probali smo uključiti i mlade, za njih smo osmislili učenje tamburice, organiziranje glazbenih kampova i danas možemo biti ponosni na Tamburaški sastav „Stoboš“, a i na to da među njima ima jedan član koji pohađa Muzičku akademiju u Budimpešti, na struci tamburice. Imamo dobru vezu s pomurskim naseljima, s udrugama iz Hrvatske, ali trebamo nadalje mnogo raditi na podmlatku, da ovo što smo do sada postigli, netko nastavlja. – reče predsjednica gđa Vargović.

Kakav je doprinos dala kaniška Hrvatska samouprava u očuvanju nacionalne samobitnosti Hrvata u gradu, pokazuju i podatci popisa pučanstva, dok se 2001. godine u Kaniži tek 169 osoba izjasnilo pripadnikom hrvatske zajednice, 2011. godine već ih je 482. Obilježavanje obljetnice započelo je s hrvatskom svetom misom u crkvi Presvetog Srca Isusova, koju je predvodio preloški dekan Antun Hobljaj, a misno je slavije uvećao preloški Pjevački zbor umirovljenika. Vrijedno je napomenuti da je kaniška Hrvatska samouprava pokrenula hrvatske mise u tom području, jednako tako i hrvatsko hodočašće u Komaru, koje je već više puta postalo mjestom državnih hodočašća. Nakon mimohoda po gradu, koji su predvodili Zrinski kadeti, svečani kulturni program nastavljao se u kazališnoj dvorani Sveučilišta Pannon. Kroz naraciju priče „O malom drvetu“ Matea Vargovića i programa Pjevačkoga zbora i Tamburaškog sastava „Stoboš“ ispričana je povijest kaniške zajednice. „Nasred bregovlja, pod krošnjama šuma živjela mala zajednica ljudi. Kada smo stupili u godinu Gospodnju 1998., nekolicina njih odlučila je da će u znak zajedništva posaditi drvece negdje na rubu Kaniže...“ – započela je priča u kojoj su se prisjetili i osoba koje su posebno pridonijele razvoju te zajednice: Đure Ružića, odvjetnika iz Međimurja, Stipana Blažetina, javnog djelatnika Hrvata u Mađarskoj (pokojni), monsinjora Blaža Horvata, rektora varaždinske katedrale (pokojni), i Žolta Trojka, učitelja glazbe. Zahvalili su bivšim i sadašnjim zastupnicima na radu tijekom dva desetljeća i onima koji su pomagali rad Samouprave i njezinih udruga. Na kraju na pozornici su se pojavili mladi tamburaši, koji su prije pola godine počeli učiti svirati, time su započeli sljedeće desetljeće povijesti kaniških Hrvata.

Najaktivniji članovi kaniške hrvatske zajednice na pozornici

beta

Dan umirovljenika u Katolju

Svaki je umirovljenik osobno dobio pozivnicu za 20. listopada, poslijepodne u 15 sati u dom kulture.

Polagano smo se okupljali jer ima komu teže ide hodanje sa štapom ili bez njega.

Ima koga su dovezla unučad kolima, jer selo je jako dugačko, a dom je u sredini sela. Mnogo nas je bilo. Svečanost je započela s pozdravnim riječima načelnice sela Nore Trubić Csibi. Ona je pročitala još i jednu pjesmu. Zatim je započeo „Festival plesne pjesme“ s recitacijama, operetama i šansonama. Iz onih vremena kada smo mi bili još mladi. Pjevalo se s njima zajedno. Srce se još raduje što misle i na nas, osobe pođmakle dobi. Publika je oduševljeno pljeskala. Nakon

programa načelnica sela svakog je srdačno pozvala na jelo i piće. Čekalo nas je nojevo meso i kiseli krastavci, kruh te vino i pivo. Bilo je raznih kolača te banane i naranče. Svatko je mogao birati što je htio. U dar svatko je dobio pet tisuća forinta.

Poslije se razveo razgovor, ta rijetko se susrećemo u ovakvim prilikama.

Vraćajući se kućama, svatko je svakomu poželio dobro zdravlje. Taj će nam dan ostati u trajnom sjećanju.

Guganka

DESETI JUBILARNI MEĐUNARODNI KNJIŽEVNI SUSRETI U KOLJNOFU

10. NEMZETKOZI KÓPHÁZI ÍRÓTALÁLKÓZÓ

15. - 18. NOVEMBARA 2018.

PROGRAM:

Četvrtak, 15. novembara:

- dolazak književnika u Nardu i Koljnof
- 19:00 književna prezentacija, razgovori

Petak, 16. novembara:

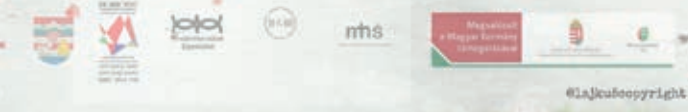
- dopodne aktivnosti po školama
- ručak
- posjet Galeriji u Nagycenku
- 18:00 Željezno, izložba Filipa Kaušiča
- 20:30 Levanda, film Romana Lejaka Mit o Jasenovcu
- Druženje, uz glazbeni program u Levandi

Subota, 17. novembara:

- Prije podne: 10. godina Međunarodnih književnih susreta u Koljnofu (mišljenje sudionika susreta, po mogućnosti u pisanom obliku)
- Poslije podne: Vizije i planovi daljeg razvoja Susreta (mišljenje sudionika susreta, po mogućnosti u pisanom obliku)
- 19:00 interaktivno kazalište
- Druženje, uz glazbeni program u Kulturnom domu

Nedjelja, 18. novembara:

- jedan dio ekipe rano jutro kreće za Vukovar
- drugi dio ekipe nakon Svete mise i ručka vraća se doma

MARTINCI

U organizaciji Seoske i Hrvatske samouprave te Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ i Kulturnoga društva „Martince“, 10. i 11. studenoga 2018. godine priređuje se proslava Martinja i Sastanak odseljenih Martinčana. Prvog dana, 10. studenog, u Sportskom će se centru prirediti od 19 sati kulturni program, u kojem nakon pozdravnih riječi načelnika i predsjednika Hrvatske samouprave sela Martinaca, sudjeluju: garsko Kulturno-umjetničko društvo, martinački Ženski pjevački zbor „Korjeni“, Orkestar Podravka i Orkestar Vizin iz Pečuha. Na programu sudjeluju i članovi pečuskog KUD-a Tanac. Nakon kulturnoga programa slijedi zajednička večera te krštenje mladoga vina na šaljiv način u izvedbi martinjskog biskupa i hrvatskih tamburaša, zatim zajedničko druženje i glazbena večer uz Orkestar Podravka. Drugi dan počinje s tamburaškom svetom misom u mjesnoj rimokatoličkoj crkvi. Potom od 13 sati na Cretiću se odigrava prijateljska nogometna utakmica između santovačkih i martinačkih veterana, koja je završetak dvodnevne priredbe u Martincima.

JAVNA TRIBINA

Zastupničko tijelo **Hrvatske samouprave Pečuha**
13. studenog (utorak) 2018. s početkom u 16,30 sati održava

JAVNU TRIBINU

u Hrvatskoj kući (Pécs-Pečuh, Jókai tér 11.)
Rado očekujemo sve zainteresirane!

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA
I SAVEZ
HRVATA U MAĐARSKOJ

Vas pozivaju
da svojom nazočnošću
uveličate

**DAN
HRVATA**

koji će biti održan
17. studenog 2018. godine
u Pečuhu

Pokrovitelji Dana Hrvata:
Kolinda Grabar Kitarović
predsjednica Republike Hrvatske
Dr. János Áder
predsjednik Mađarske

Mjesto održavanja priredbe:
CENTAR „KODÁLY“
(Peču, Breuer Marcell sétány 4.)

Maksimalni broj doznaka pozivnice
registrirano do
9. studenog 2018. godine
na telef. +36 1 303-6093 ili
na e-mail: hrsamouprava@chello.hu

NEMZ-KUL-18-0463

15.00
Sveta misa u Pečuškoj katedrali
(Peču, Sv. István tér. 14.)
Svetu misu predvodi
mons. dr. Franjo Komarica
baniolučki nadbiskup.

16.45
Promocija e-arhiva Croatice
Centar Kodály
(Peču, Breuer Marcell sétány 4.)

17.00
**Svečano otvorenje, pozdravni govori,
dodjela odličja**

**Kulturni program
„Od Poklada do Božića“**
hrvatski običaji u Baranji
Zajednički program
hrvatskih kulturnih društava,
zborova i tamburaških
sastava baranjske županije

19.00
Prijem

Pozivnica

Program priredbe

PROGRAM HRVATSKOG KAZALIŠTA ZA STUDENI

9. studenoga 2018. g. u 18 sati Georges Feydeau: Ne motaj se po kući gola, gostovanje viškoga Amaterskog kazališta „Ranko Marinković“, kazališna dvorana

15. studenoga 2018. g. u 11.30 Vjekoslav Janković – Vladimir Andrić: Crvenkapica – mjuzikl za djecu, vinkovačko Gradsko kazalište „Joza Ivakić“, kazališna dvorana

22. studenoga 2018. g. u 11 sati, D. Fajfer – G. Smoljanović: Majstori, Tuzla

27. studenoga 2018. g. u 18 Vaclav Havel: Audijencija, gostovanje virovitičkog kazališta, kazališna dvorana.

U organizaciji Hrvatskoga kluba „August Šenoa“, Amatersko kazalište „Ranko Marinković“ s otoka Visa gostuje u Baranjskoj županiji. Viški kazalištarci će prikazati predstavu „Ne motaj se po kući gola“, u pečuskome Hrvatskom kazalištu 9. studenoga, s početkom u 19 sati, a 10. studenog u Mohaču, također u 19 sati.

Natječaj za popunu radnoga mjesta voditelja Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj

Prema odluci Skupštine, Hrvatska državna samouprava raspisuje natječaj za popunu radnoga mjesta voditelja Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj.

Uvjeti:

- visoka stručna sprema vezano uz kulturnu djelatnost
- visoki stupanj znanja hrvatskoga jezika (C razina)
- poznavanje rada na računalu
- mađarsko državljanstvo.

Osim općih uvjeta za zasnivanje radnog odnosa, kandidati uz prijavu prilažu:

- životopis (opći podatci, podatci o školovanju, dosadašnja zaposlenja, sažet opis stručnoga rada)
- potvrda o nekažnjavanju, ne starije od 30 dana
- kratki i dugoročni plan djelovanja Centra kao samostalne ustanove
- suglasnost javnosti osobnih podataka.

Voditelja Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj na rok od četiri godine u punome radnom statusu imenuje Skupština Hrvatske državne samouprave od 1. siječnja 2019. godine.

Voditelj ustanove bit će dužan podnijeti Izvješće o imovinskom stanju.

Plaća: prema odredbama zakona o djelatnicima javnog sektora br. XXXIII iz 1992. godine. Rok je za podnošenje prijava 30 dana od objave natječaja na web-stranici: www.kozigallas.hu. Natječaj je objavljen na web-stranici: www.kozigallas.hu i u Hrvatskome glasniku. Prijave s dokumentacijom podnose se putem pošte (s naznakom: 457/18-2018/KPC „Igazgató“) na adresu:

Hrvatska državna samouprava
Országos Horvát Önkormányzat
1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.
Tel./faks 303 – 6093, E-mail: hrsamouprava@chello.hu

Nepotpune i nepravodobne prijave neće se razmatrati.
O rezultatima natječaja svi će kandidati biti obaviješteni u zakonskome roku.

SAJKA

Seoska samouprava 10. studenoga 2018. godine organizira redoviti Mimohod kroza selo na Martinje. Na tome mimohodu sudjeluju članovi Plesne skupine birjanske Hrvatske samouprave, a nakon povorke slijedi kulturni program gdje će Birjanci prikazati svoju šokačku, bunjevačku i splitsku koreografiju.

ALJMAŠ

Hrvatska samouprava, Rimokatolička župa i Bunjevački „Divan-klub“ 10. studenoga suorganiziraju već redoviti Spomendan biskupa Ivana Antunovića i pjesnika Ante Evetovića Miroljuba te Susret hrvatskih crkvenih zborova. Program počinje u 15 sati u mjesnome Prosvjetnom središtu prisjećanjem te polaganjem vijenaca kod Antunovićeve spomen-ploče i Evetovićeve poprsja. Slijedi misno slavlje na hrvatskom jeziku od 16 sati. Zatim će nastupiti crkveni pjevački zborovi iz Kalače, Baje, Dušnoka, Kačmara i Aljmaša.

PETROVO SELO

U organizaciji Hrvatske samouprave dotičnoga naselja, 16. novembra, u petak, od 20 uri svi se čekaju na kušanje vina uz živu glazbu FTM trija iz austrijskoga Gradišća. Svoja vina predstavlja Mohačanin Zoltan Horvat. Pozvani su svi ki rado imaju zlatne i črljene kapljice uz posebni muzički doživljaj.